

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

S2017/03553/FS

Slutbetänkande SOU 2017:47 Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa

4.1.3 Förslag för att skapa jämlika förutsättningar under det tidiga livet

Försäkringskassan har tidigare ställt sig positiva till Samordnaren för ungas förslag om att en sammanhängande barn- och ungdomshälsovård från 0 till 25 år borde utredas.¹

Tidigare studier visar att flera av de riskfaktorer som påverkar inträdet i aktivitetsersättning har uppstått tidigare i livet, en sådan riskfaktor är avsaknad av fullbordad utbildning på gymnasial nivå. Sannolikt skulle ett ökat systematiskt arbete för jämlik hälsa leda till en minskad risk att beviljas aktivitetsersättning senare i livet.

Av samma anledning är Försäkringskassan positiv till förslagen om En likvärdig förskola av hög kvalitet och inriktning för att alla ska kunna utveckla kompetenser och kunskaper och tillgodogöra sig en god utbildning. Där är förslaget om att motverka skolmisslyckanden genom att tidigt identifiera elever som inte klarar kunskapsnivån och tidigt erbjuda stöd särskilt viktigt för Försäkringskassans unga-grupper.

Det finns indikationer på att kunskapen om elevernas stödbehov ofta är begränsad, att åtgärdsprogram inte alltid tas fram och att utredningarna ibland tar omotiverat lång tid. Skolinspektionens granskning visar att arbetet behöver förstärkas, särskilt på gymnasienivå.² Dessa brister riskerar att drabba unga med funktionsnedsättning särskilt hårt.³

¹ Svar på regeringsuppdrag – Nybeviljande av sjuk- och aktivitetsersättning Dnr 013687-2017

² Skolinspektionen (2012). En skola med tilltro lyfter alla elever. Skolinspektionens erfarenheter och resultat från tillsyn och kvalitetsgranskning 2011. Stockholm: Skolinspektionen.

³ Svar på regeringsuppdrag – Nybeviljande av sjuk- och aktivitetsersättning Dnr 013687-2017

4.3.3 Förslag för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten, samt för goda arbetsförhållanden och en hållbar arbetsmiljö

Försäkringskassan instämmer i förslaget om fortsatta samtal för att underlätta för särskilt utsatta grupper att ta sig in på arbetsmarknaden, då det är något som kan underlätta för personer som idag uppbär ersättning från myndigheten att komma ut i arbete.

Vi har i tidigare remissvar på SOU 2017:24 Ett arbetsliv i förändring – hur påverkas ansvaret för arbetsmiljön? ställt oss positiva till att inrätta ett nationellt arbetsmiljöcenter, vilket även kommissionen förordar.⁴ Vi noterar även att gällande kommissionens förslag så har regeringen fattat beslut om att inrätta ett nationellt arbetsmiljöcenter i Gävle från och med den 1 juli 2018. Det inrättas även en ny myndighet med ansvar för samordning, utvärdering och kunskapsspridning om arbetsmiljön till olika aktörer i samhället.

Vi delar kommissionens syn på att det är angeläget att utvärdera effekterna av föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö och vi har i tidigare remissvar på påtalat vikten av att fortsatt fokusera på och följa vilka effekter föreskriften får.⁵ Som framgår av utredningen så är en stor andel av arbetssjukdomar och sjukfrånvaro kopplat till organisatorisk och social arbetsmiljö. De tillsynsinsatser som Arbetsmiljöverket har gjort inom detta område är viktiga att utvärdera.

4.4.3 Förslag att stärka de ekonomiska resurserna för de sämst ställda

Utifrån ett mänskligt rättighetsperspektiv ställer vi oss positiva till ett förstärkt arbete med inkomstskydd och översyn av ersättningsnivåer med syftet att säkerställa de grundläggande mänskliga rättigheter som socialförsäkringen ska tillgodose. Det handlar främst om rätten till hälsa och social trygghet och rätten att inte bli diskriminerad.

Förslaget om att inkomstgränsen för prövning av bostadsbidrag ska höjas innebär att fler personer med låga inkomster skulle vara berättigade till att söka bostadsbidrag. Om det gör det faktiskt bättre för gruppen är svårt att uttala sig om, då det är mer än inkomsttaket som vägs in i bedömningen av rätten till bostadsbidrag.

Kommissionens förslag går längre än det förslag regeringen nyligen har lämnat, som innebär att i fyra steg höja inkomstgränserna för prövning av bostadsbidrag till 150 000 kronor för ensamstående (respektive 75 000 kronor vardera för makar) under åren 2018 till 2020.⁶

⁴ Betänkande SOU 2017:24 Ett arbetsliv i förändring – hur påverkas ansvaret för arbetsmiljön? Dnr 031084-2017.

⁵ Ibid.

⁶ Nytt särskilt bidrag inom bostadsbidraget för barn som bor växelvis, prop. 2017/18:6.

Vi vill även i sammanhanget lyfta fram att Försäkringskassan har ett uppdrag att göra tydligare inkomstbedömningar för att minska risk för återkrav och därmed skuldsättning vilket också är en fråga för ekonomiskt utsatta grupper. Detta arbete påverkas inte av det föreslagna inkomsttaket.

5.3 Finansieringsmodeller med ett socialt investeringsperspektiv

Försäkringskassan håller med kommissionen i deras bedömning av att finansiell samordning skulle kunna utgöra en modell för hur resurser kan användas över organisationsgränser. Modellen ger en struktur som får samverka mellan myndigheterna att vara en del av det ordinarie arbetet över tid. Det bidrar även till att parterna har en struktur för gemensamt ansvarstagande. Därmed ökar förutsättningarna att ge stöd till den enskilde. Försäkringskassan inväntar en utvärdering av Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), som har fått i uppdrag att utvärdera samordningsförbundens verksamhet.⁷ I utvärderingen kommer bland annat analys och slutsatser att redovisas avseende samordningsförbundens organisation och verksamhet. Utvärderingen kan därför ge kunskap om hur väl finansieringsmodellen fungerar och vi anser därför att rapporten från ISF borde inväntas innan modellen införs som en generell modell.

6.3 Bedömningar av konsekvenser i vissa fall

Försäkringskassan använder sig av samma beräkningsmodell, FASIT⁸, som vi bedömer att kommissionen har gjort i sina beräkningar av kostnader. Utifrån det uppskattar vi att den beräknade kostnaden på 820 miljoner kronor för att genomföra förslaget om att höja inkomstgränsen för prövning av bostadsbidrag till 170 000 kronor per år, är rimligt. Det är däremot svårt för oss att verifiera nettoeffekten, eftersom både bostadstillägg för pensionärer och försörjningsstödet inte ingår i Försäkringskassans ansvarsområde.

Att höja inkomstgränserna innebär också administrativa kostnader för Försäkringskassan, då fler kommer att kunna ansöka och ha rätt till bostadsbidrag. Eftersom bostadsbidraget samordnas med andra ersättningar som Försäkringskassans administrerar, som vårdbidrag, kommer fler ärenden att kunna vara aktuella för samordning än tidigare. Det tillkommer även kostnader för IT-utveckling. Detta nämns dock inte i slutbetänkandet.

⁷ Regeringsbeslut 1:12, 2017-06-22 S2017/02622/SF(delvis).

⁸ FASIT (Fördelningsanalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar).

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschef Lars-Åke Brattlund, i närvaro av verksamhetsutvecklare Fanny Thomsen, föredragande.

Lars-Åke Brattlund

Fanny Thomsen